

Iva Hoňková
Libor Špůrek

ilustrovala
Irena Lachoutová

Mezi námi letadly

bambóok

Velmi děkujeme všem, kteří nám s knihou pomáhali:

*Vladimír Matěna (syn Vojtěcha Matěny) ze vzpomínek na jeho otce,
Čeněk Urbanec, René Fajkus, Ivo a Jiří Sklenářovi, Petr Kejduš,
Jiří Prokeš, Dušan Rypák, Michal Orlita, Aleš Kořínek
a Pavol Bátovský*

Iva Hoňková
Libor Špůrek

ilustrovala
Irena Lachoutová

Mezi námi letadly

bambóok®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Iva Hoňková, Libor Špůrek

Mezi námi letadly

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou **bambóok**

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 8141. publikaci

Zdroje informací Vagonářské muzeum ve Studénce, archiv letecké výroby,
Jan Krumbach: *Letouny Tatra*, Vojenský historický archiv v Praze,
archiv autorů

Ilustrace Irena Lachoutová

Odpovědná redaktorka Lucie Švecová

Sazba a zlom Antonín Plicka

Zpracování obálky Antonín Plicka

Počet stran 104

Vydání 1., 2021

Vytiskla tiskárna TNM PRINT s.r.o., Nové Město

© Grada Publishing, a.s., 2021

Cover Illustration © Irena Lachoutová, 2021

ISBN 978-80-271-4385-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-3201-0 (print)

Obsah

Předmluva	7
Adamův přílet	9
Boženka	11
Můj tatínek Norbert	15
Národní let republikou	22
Dárek pro Adama	32
Angličan	39
Nečekaná návštěva	44
Létající židle a Šedý vlk	51
Letecký den	58
František v mlze	66
Maruška tanečnice	71
Setkání s Vítkem	82
Můj velký den	91
Dálkový let do Afriky	94

Předmluva

Ahoj děti!

Jsem malé letadlo Tatra a budu vám vyprávět příběhy z našeho hangáru ve Studénce, jak si je pamatuji já, nebo jak mi je vyprávěl můj tatínek.

Jmenuji se Otakar, ale říkají mi Otík. Ve vašem lidském světě letadla jména nemají, mívají jen poznávací značky a ta moje je OK-TAO. OK znamená, že jsem české letadlo. TA je zkratka továrny TATRA, ve které mě vyrobili. A písmeno O se v letecké abecedě hláskuje jako Otakar. A uznejte, děti, že Otík zní líp než Oktao.

Určitě všichni znáte nákladní auta Tatra. Ale málokdo dneska ví, že Tatra kdysi vyráběla i letadla. Všechno to začalo, jak se říká, od Adama, v našem malém městečku Studénka. Právě tam stála továrna na výrobu vagónů a letadel.

Adamův přilet

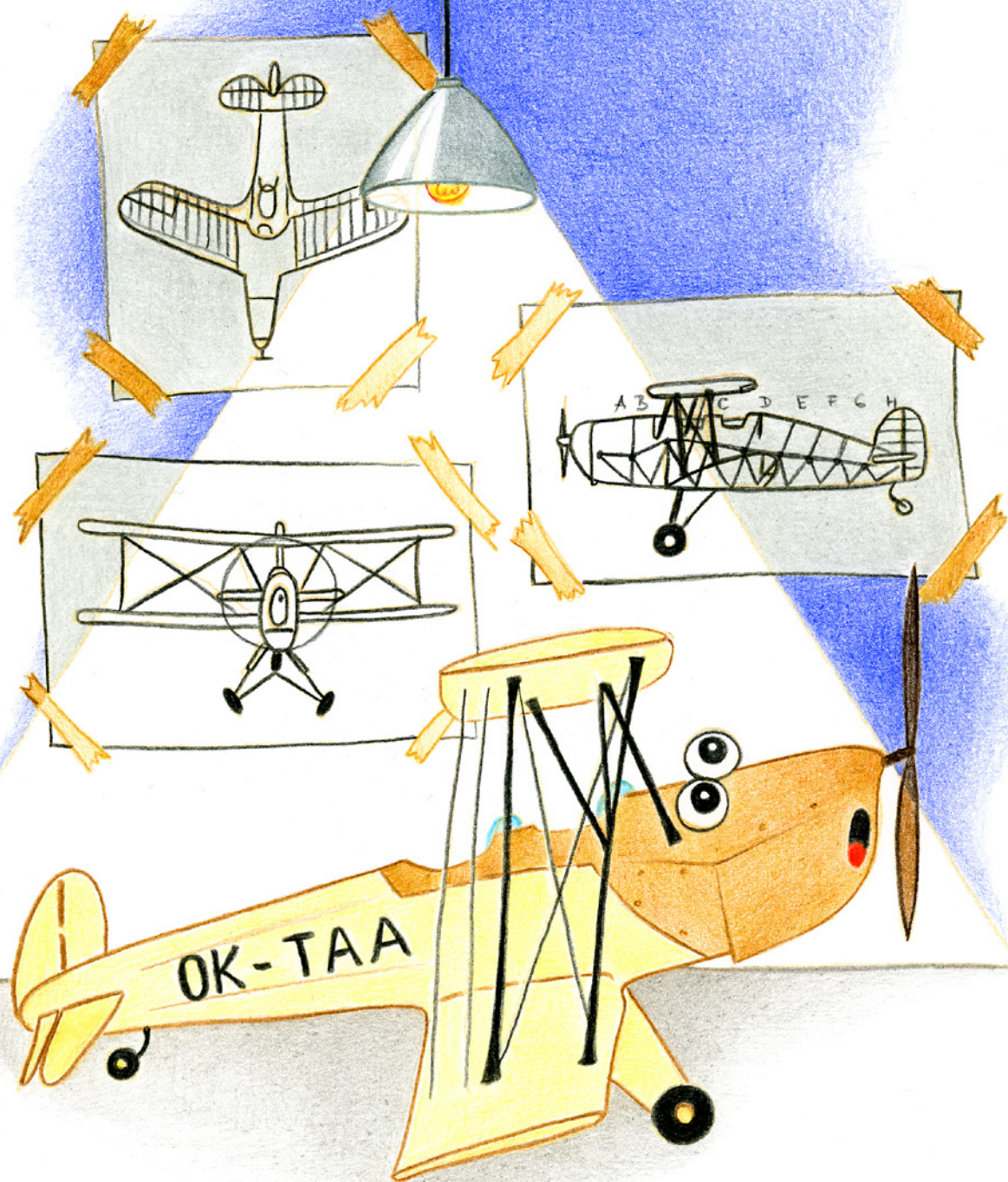
Když se v Tatře rozhodli vyrábět letadla, dlouho přemýšleli, jaká by vlastně měla být. Naši tovární dělníci neměli žádné zkušenosti s výrobou letadel, a tak se nakonec rozhodli, že si nějaké koupí od jiného výrobce, aby měli vzor, podle kterého je pak začnou vyrábět.

Vybírali mezi velkým množstvím různých typů, které v té době už létaly po obloze. Napadlo je, že bude nejlepší začít letadlem sportovním a cvičným, na kterém se noví piloti budou učit létat. A jako vzor si vybrali nejlepší cvičné letadlo té doby, německý Bücker Bü 131. Německá továrna jim prodala jedno letadlo a plány pro výrobu dalších. Říká se tomu licence.

Vzorové letadlo přeletěl z Berlína přes Prahu do studénecké továrny šéfpilot Vojtěch Matěna. Když přistál na letišti před továrnou, byla to velká sláva. Všichni dělníci se hned seběhli a nemohli se na letadlo vynadívát. Nedivte se, děti, někteří zaměstnanci ho viděli takhle z blízka poprvé v životě.

Bücker Bü 131 byl krásný dvoumístný dvouplošník s otevřenou kabinou a čtyřválcovým motorem o výkonu sto koňských sil. Stál hrdě před hangárem letecké dílny a každého oslňoval světležlutou barvou s přídí zbarvenou dohněda. A protože doposud ještě neměl žádnou značku, namalovali mu na křídla a trup velká černá písmena OK-TAA. A tak se z bezejmenného Bückera stal podle letecké abecedy Adam.

Zpočátku byl jediným letadlem v továrně. Žádné jiné letadlo mu společnost nedělalo. Přes den mu to ani za mák nevadilo, to byl totiž středem zájmu všech konstruktérů a dělníků, kteří neustále zkoumali a studovali každou jeho součástku. Dokonce ho málem rozebrali! Zajímali se o každý jeho šroubek, páku, táhlo, křídlo

i podvozek. A pochvalovali si ho. Jak taky jinak, když byl nejlepší. Ale večer, když všichni odešli domů, zůstal Adam v opuštěné budově sám. Ale to už nemělo mít dlouhého trvání...

Boženka

Zdi hangáru se začaly plnit výkresy. Adam si je každou noc se zájmem prohlížel. Plány na výrobu součástek nových letadel, narýsované na obrovských kusech papíru velkých jako on sám, byly zavěšené všude, kde bylo místo. Přejížděl pohledem od jednoho ke druhému a nepřestával se divit.

„Tak takhle vypadám uvnitř? Hmm, zajímavé,“ přemýšlel. „Jak musí být ti konstruktéři chytrí, když podle těch čáreček, písmen, čísel a matematických výpočtů dokážou vyrobit letadlo,“ povídal si pro sebe. „Nebo spíš si myslí, že to dokážou. Já jsem z továrny, která má už ledacos za sebou,“ ušklíbl se a rozhlížel se kolem.

V rozích dílen už stály různé trubky, desky, plechy, plátno a další materiál, který jen čekal na své opracování. Adam se začal pomalu těšit, až se dělníci pustí do díla a postaví nové letadlo. Jen mu vrta-lo hlavou, kde vezmou motor, protože v leteckém oddělení žádná motorárna nebyla. A bez motoru přece žádné letadlo letět nemůže. Ale tuhle otázku měli konstruktéři dávno vyřešenou. Nechali si ho vyrobit v nedalekém kopřivnickém závodě Tatry, kde měli s motory dostatek zkušeností.

A tak se z trubek postupně stala konstrukce trupu a z dřevě-ných desek žebra křídel a podélníky, které pak potáhli plátnem. Z listů plechů vznikly sedačky pilotů a kapota motoru. Pak už jen

